

УДК 351.746.1

DOI: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2021-2-72/57-63>

Торічний В. О., д-р наук з держ. упр. (0000-0003-3336-6386)
Братко А. В., канд. військ. наук, доцент (0000-0001-5503-3318)
Захарчук Д. О., канд. військ. наук (0000-0001-6051-305X)

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
Хмельницький

Збройні конфлікти як дестабілізуючий фактор прикордонної безпеки

Резюме. У статті проаналізовано природу, характер та особливості сучасних збройних конфліктів. Визначено завдання та дії прикордонних підрозділів Державної прикордонної служби України в разі їх виникнення та ескалації. Розглянуто нові виклики та загрози національній безпеці України на сучасному етапі загалом та у сфері безпеки державного кордону зокрема.

Ключові слова: збройний конфлікт; регіональний збройний конфлікт; гібридна війна; національна безпека; Державна прикордонна служба України; прикордонний загін.

Постановка проблеми. На сьогодні Україна протистоїть найсерйознішому безпековому виклику за всі роки своєї незалежності та є державою, що зазнала зовнішньої агресії з боку Російської Федерації. Наслідком цих дій для українського суспільства стали значні людські, територіальні, економічні втрати, дестабілізація ситуації на Донбасі та найближчих до нього регіонів.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що українська держава, маючи збройний конфлікт на ділянці Луганської та Донецької областей, опинилася перед викликом загрози її територіальній цілісності. Недостатня вивченість природи сучасних збройних конфліктів, зміни їх характеру та трансформація у так звані локальні “малі” чи “гібридні” війни позначається на функціональній ефективності дій Державної прикордонної служби (ДПС) України та результативності її структурних підрозділів у питаннях забезпечення прикордонної безпеки як складової національної безпеки України.

Зважаючи на це, потребує подальшого вивчення та більш глибокого аналізу сутність і характер сучасних збройних конфліктів та оцінювання спроможностей прикордонних загонів ДПС України виконувати завдання захисту державного кордону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність сучасних збройних конфліктів, їх особливості та характер аналізують у своїх наукових доробках західні науковці у сфері політології, філософії, міжнародного права, державного управління, а саме З. Бжезінський, Г. Кіссінджер, Г. Маккіндер, П. Сорокін, Ф. Фукуяма, Е. Тофлер. Комплексні дослідження сучасних збройних конфліктів, зокрема, так званої

“гібридної війни”, під час окупації АР Крим та збройного конфлікту на Донбасі здійснено вітчизняними дослідниками В. Горбуліним, Ю. Климчуком, М. Требіним, Г. Яворською та ін.

Чималим є доробок військових спеціалістів у сфері аналізу сучасних збройних конфліктів. Зокрема, доктор військових наук, професор І. Руснак представив серйозний аналіз специфіки оборонного будівництва в умовах “гібридної війни”, обґрунтовує варіанти своєчасного і адекватного реагування на її виклики [1]. Привертає увагу серія публікацій у збірниках наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України [2–3] та Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського [4–7].

Діям прикордонних підрозділів у контексті забезпечення національної безпеки України присвячене колективне монографічне дослідження, автори якого презентують теоретичні та практичні рекомендації з організації прикордонного контролю [8]. Питання ефективності системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесів охорони державного кордону досліджено у роботах В. Городнова, М. Литвина, Д. Іващенко, В. Кириленка [9], О. Фаріона [3].

Дослідженням проблем військових конфліктів загалом, і збройних зокрема в Україні займається низка науково-дослідних інституцій, серед них: Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Інститут історії України НАН, Український інститут воєнної історії, Національний інститут стратегічних досліджень, Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння, Національна академія

Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького тощо.

Незважаючи на достатній доробок досліджень у сфері військової конфліктології, потребує подальшого вивчення питання трансформації сучасних збройних конфліктів, їх сутнісних характеристик, ретельний аналіз наслідків та розроблення механізмів їх урегулювання для вдосконалення системи охорони державного кордону та визначення завдань і алгоритму дій прикордонних підрозділів в умовах збройних конфліктів.

Метою статті є аналіз природи сучасних збройних конфліктів як дестабілізуючих факторів порушення територіальної цілісності України та визначення завдань і дій прикордонних підрозділів ДПС України у разі їх виникнення та ескалації.

Виклад основного матеріалу. Більшість дослідників розглядають збройний конфлікт у розрізі його макро- та мікрорівнів. Так, у широкому розумінні, під *збройним конфліктом* розглядають будь-яку військову акцію із застосуванням військової сили. У вузькому, він являє собою відкрите збройне протистояння, частіше за все на державному кордоні, пов'язане з його порушенням, утиском суверенітету тієї чи іншої держави або ж те, що виникло на ґрунті політичних протиріч всередині держави [2].

Досить часто у науковій літературі можна зустріти використання поняття “воєнний конфлікт”, “війна” та “збройний конфлікт”. Так А. Нікітін [10] надає певні визначення цих понять.

Війна – це соціально-політичне явище, що є найбільш гострою формою розв'язання суспільно-політичних, економічних, ідеологічних, національних, релігійних, територіальних та інших суперечностей між державами, народами, націями, класами і соціальними групами засобами збройного насильства.

Воєнний конфлікт – доволі поширене поняття, яке використовується і у повсякденні та в офіційних документах, наукових працях, публіцистичній літературі. Воно вживається з різними предикатами:

“обмежений”, “локальний”, “регіональний”, “етнічний”, “територіальний”, “релігійний”, “ракетно-ядерний” тощо.

Вважаємо, що в широкому розумінні “збройний конфлікт” – це вид воєнного конфлікту між державами, який полягає в односторонньому або взаємному прояві

агресивних сил через використання озброєння чи бойової техніки тощо.

Однак не кожен збройний конфлікт можна називати війною, оскільки між ними існує суттєва відмінність, зокрема, війна має такі ознаки: акт оголошення війни; розірвання дипломатичних відносин між воюючими державами, що є наслідком оголошення війни; анулювання двосторонніх договорів, особливо політичних, та вживається для позначення збройного протистояння між двома або декількома суверенними державами. Натомість, коли відбувається громадянська війна або народ чи нація борються за незалежність, застосовують термін “збройний конфлікт”. Війна спричиняє зміну усього суспільства, зокрема, державні інститути починають виконувати специфічні функції, зумовлені нею. Під час збройного конфлікту не відбувається докорінна зміна усього державного механізму на військовий лад. Збройний конфлікт – це збройна боротьба між державами або між державою та антиурядовими військовими формуваннями.

Під час аналізу збройних конфліктів на ділянках державного кордону вважаємо доречним використання поняття регіональний збройний конфлікт, тобто, збройний конфлікт між двома і більше державами, який стосується обстановки в конкретному регіоні та найчастіше відбувається з прямою або опосередкованою участю великих держав або залучення воєнно-політичних об'єднань міжнародного характеру. Розпочинається він, як правило раптово, без офіційного оголошення про військові дії, ведеться невеликими силами та засобами. Їх досить часто використовують для здійснення силового тиску на ймовірного та потенційного противника (як приклад, можемо навести дії Російської Федерації щодо впровадження так званого “русского мира”) [2].

Аналізуючи сучасні збройні конфлікти, відзначимо, що можливими районами їх виникнення є прикордонні території суміжних держав. Характерні особливості таких конфліктних протистоянь:

посилення інтернаціоналізації збройних конфліктів (залучення міжнародних терористичних чи злочинних організацій, що виступають воюючою стороною, найманців з третіх країн);

застосування незаконних збройних формувань;

політичний (державний) тероризм;

залучення мирного населення до протистоянь, збільшення його жертв під час терористичних актів чи етнічних чисток;

використання методів ведення “партизанської війни”;

застосування широкого спектру озброєнь, зокрема, новітні технології;

залучення до конфлікту угруповань кримінального характеру;

трансформація методів управління конфліктами, що зумовлює різкі переходи від ескалації конфлікту до його деескалації тощо.

Низка дослідників доповнюють цей перелік такими характеристиками:

мережева структура бойових дій (шляхом проведення локальних воєн, диверсійних операцій);

відсутність класичної лінії фронту;

відсутність чітко розрізняваних комбатантів (однакова військова форма, зброя, техніка, військові відзнаки);

якісна відмінність засобів і методів боротьби у сторін, які протистоять, за умови точкового характеру бойових дій (як з боку терористів, так і збройних сил держав);

якісна відмінність сил у сторін, які протистоять, оскільки військовий потенціал терористичних чи повстанських організацій на декілька порядків нижчий за потенціал регулярних військових формувань, що зумовлює використання різних тактичних операцій (терористичних акцій, диверсій, точних авіаційних ударів, спеціальних операцій, масових облав та обшуків);

спрямованість дій обох сторін на досягнення максимального інформаційного ефекту від здійснення диверсійних чи контртерористичних операцій [11].

На останню особливість збройних конфліктів сучасності звертає увагу інший дослідник Е. Гугнін та підкреслює, що глобалізація визначила їх нові особливості: насильство змістилося з міжкордонного простору на внутрішньосоціальний та культурний простори, зокрема інформаційний та кіберпростір. Вони відбуваються всередині однієї держави з підключенням транснаціональних акторів та обставин розмивання відмінностей між внутрішніми і зовнішніми діями, між інтервенціями і контрінтервенціями, між національними і глобальними рівнями соціальної організації [12].

Через це, останнім часом суттєво розширився спектр потенційних учасників збройних конфліктів, окрім держав, їх суб'єктами стають різні опозиційні

угруповання – примирення з ними не можливе, отже і повноцінне врегулювання конфліктів матиме місце лише після повного знешкодження.

Участь загонів (підрозділів) охорони державного кордону у збройних конфліктах визначається в основному через залучення їхніх сил і засобів у заходах із територіальної оборони та у боротьбі з незаконними збройними формуваннями в тісній взаємодії з іншими правоохоронними органами та Збройними Силами України, але не як сили, спроможні самостійно вести бойові дії. Події на південному сході України наглядно продемонстрували необхідність перегляду деяких механізмів забезпечення прикордонної безпеки саме під час збройного конфлікту [13].

Ураховуючи сумний досвід збройного конфлікту на ділянці Луганської та Донецької областей, відзначимо, що у тих умовах підрозділам охорони державного кордону довелося виконувати непритаманні їм завдання: вони змушені були переходити до оборони своїх об'єктів, залишившись сам на сам із незаконними збройними формуваннями. Особливо вразливими у цьому контексті виявилися пункти пропуску, розташовані на лінії державного кордону. Крім того, мали місце провокації з боку місцевого населення на відділах прикордонної служби для дестабілізації їх роботи.

Ще одним суттєвим аспектом цих подій, як підкреслюють О. Суботін та О. Ананьєв стала слабка організація взаємодії з прикордонними підрозділами з боку керівництва інших міністерств і відомств сектору безпеки і оборони [13]. Таку взаємодію не ватро недооцінювати, особливо в умовах ескалації збройного конфлікту, що супроводжується відкритими спробами незаконного перетину державного кордону та захоплення територій. Слушною у цьому контексті виглядає пропонування Ю. Івашковим модель дій сил і засобів ДПС України в період ускладнення воєнно-політичної обстановки та в загрозливий період. Останню він визначає як опис процесу оперативно-службової діяльності, що відображає його призначення, складений для вивчення його властивостей, особливостей функціонування у взаємодії з внутрішніми та зовнішніми елементами [4]. Така модель відображає сукупність процедур, сил і засобів, які залучаються до оперативно-службової діяльності і порядок взаємодії учасників процесу.

Отже, сутність пропонованої моделі полягає у тому, що з метою підсилення підрозділів, що безпосередньо здійснюють охорону державного кордону, з органів охорони державного кордону залучатимуться бойові резерви (оперативно-бойові прикордонні комендатури швидкого реагування), які використовуватимуться як безпосередньо для охорони державного кордону, так і на ділянках, де можливі збройні конфлікти. Можливе залучення також загонів підтримки чисельністю до посиленого механізованого батальйону. Такі підрозділи посилення братимуть участь у веденні пошукових дій у районах можливого знаходження диверсійних груп, інших озброєних формувань з метою їх виявлення, затримання або знищення; розчленуванні та видворенні великих мас цивільного населення, заходах із припинення провокаційних дій проти органу охорони державного кордону та його структурних підрозділів; знищенні невеликих груп противника, який вторгся на територію України [4].

Отже, якщо основними завданнями прикордонного загону залишається охорона цілісності та недопущення незаконного перетину державного кордону із використанням традиційних форм оперативно-службової діяльності, то в умовах розвитку збройного конфлікту прикордонники можуть виконувати низку додаткових завдань:

ведення розвідки, з метою своєчасного виявлення лідерів, активістів екстремістських організацій;

встановлення осіб, які розповсюджують неправдиві, панічні чутки;

посилення охорони на ділянках, де потенційно можливі прецеденти збройних сутичок і конфліктів;

посилення охорони кордонів, місць компактного проживання сімей прикордонників;

виявлення та ліквідація місць незаконного збереження зброї, боєприпасів, вибухівки, токсичних речовин;

організація та ведення цілодобового спостереження за районами, що наближені до державного кордону, де можливі масові виступи та порушення державного кордону;

завчасне планування заходів, можливих дій прикордонного загону в умовах збройного конфлікту;

проведення оперативних, військових режимних дій із запобігання ліквідації масових виступів, порушень перетину кордону, проявів тероризму та бандитизму.

Визнаємо, що пропонований перелік заходів є не повним, адже будь-який збройний конфлікт розвивається за своїм сценарієм, з властивими лише йому суб'єктно-об'єктивними характеристиками та специфікою динаміки. До того ж, існує низка факторів, які ускладнюють врегулювання збройних конфліктів у сучасних умовах, серед них вплив на хід конфлікту недержавних акторів і міжнародних організацій та інтернаціоналізація більшості з них. До того ж варто враховувати нові виклики та загрози національній безпеці України на сучасному етапі загалом, та у сфері безпеки державного кордону зокрема. Серед таких:

намагання деяких країн вирішити питання щодо зміни проходження лінії державного кордону або здійснення політики з відторгнення частини українських територій. Так, загрози з питань територіальних претензій існують не лише з боку Російської Федерації, але і інших держав, зокрема Румунії, яка неодноразово декларувала територіальні претензії на Бессарабію та Північну Буковину, прагнення румунської влади обмежити судноплавство в українській частині гирла р. Дунай, конфлікти за острів Зміїний, намагання надати частині українського населення прикордонних районів України румунського громадянства з видачею румунського паспорта. Мають місце також приховані територіальні претензії до України з боку Угорщини на окремі райони Закарпатської області та Польщі на окремі райони Львівської та Волинської областей;

загроза виникнення прикордонного конфлікту із застосуванням сили або погроза застосування сили для вирішення територіальних претензій щодо України;

імовірність незаконного перетину державного кордону значною кількістю населення прикордонних територій або біженцями через виникнення регіональних або прикордонних конфліктів поблизу державного кордону України;

загроза нападу на персонал та об'єкти ДПС України для оволодіння зброєю, технікою чи майном або під час здійснення персоналом своїх функціональних обов'язків;

створення злочинних угруповань, що здійснюють свою діяльність на державному кордоні та в межах прикордонних районів і спроби втягування персоналу ДПС України у протиправну діяльність;

озброєні та неозброєні провокації на державному кордоні, для втягнення України в регіональні конфлікти тощо [14].

Усе це варто враховувати, обираючи стратегію, місце і роль органів охорони державного кордону в процесі забезпечення державної безпеки в умовах збройного конфлікту.

Загалом, у конфліктології виокремлюють дві форми вирішення збройних конфліктів, що відрізняються мірою завершення цього процесу:

урегулювання конфлікту – максимально повне усунення невійськовими (зокрема політико-дипломатичними) засобами протиріч, які детермінували початок бойових дій, за мінімізації ризику їх відновлення;

управління або регулювання конфліктами – можливість контролю над ходом збройних конфліктів для недопущення його необмеженого розвитку та досягнення швидкого завершення, мінімізація стадії ескалації [15].

Як підкреслює С. Стасюк, остання чверть ХХ ст. продемонструвала ще один “силовий спосіб” врегулювання конфліктів – односторонні, короткотермінові військові акції держав – лідерів у царині міжнародних відносин. Так, США періодично здійснюють повітряні напади на об’єкти в інших країнах з використанням високоточної зброї, а також інтервенції до деяких країн (Афганістан, Сомалі, колишня Югославія та Ірак). Особливий тип збройного насильства становить інтервенція – насильницьке втручання у внутрішні справи інших держав через введення військ або іншим чином, однієї або декількох держав у внутрішні справи інших держав і спрямоване проти їх суверенітету, територіальної цілісності, політичної незалежності. Розрізняють збройні інтервенції – гуманітарну, економічну, дипломатичну. Найнебезпечнішою формою інтервенції для сучасного світового порядку слід вважати збройну, яку важко диференціювати від неспровокованої агресії [16].

З оперативного-тактичного погляду, дії прикордонних підрозділів в умовах збройного конфлікту також мають свої особливості. Для них характерними є поєднання військових і невійськових форм протистояння, створення для вирішення конфлікту тимчасових позаштатних формувань, до яких залучаються також представники різних силових структур та правоохоронних відомств.

Одним із найбільш складних завдань прикордонного підрозділу в умовах збройного конфлікту є створення єдиної, уніфікованої системи зв’язку та інформації між самостійно

діючими прикордонними підрозділами та допоміжними групами на різних ділянках кордону, координація спільних зусиль та узгодження окремих дій з органами місцевої адміністрації в питаннях дотримання надзвичайного стану в регіоні.

Погоджуємося із позицією О. Суботіна та О. Ананьєва щодо класичних принципів формування оборони, які не завжди можуть бути прийнятні під час деескалації збройного конфлікту. Отже під час побудови оборони безпосередньо поблизу державного кордону в першому ешелоні не має сенсу розміщувати війська (сили) Збройних Сил України з їх тяжким озброєнням та засобами ураження великої потужності. Натомість у першому ешелоні оборони разом з підрозділами ДПС України доцільно розміщувати підрозділи Національної гвардії та їхні сили швидкого реагування. Угруповання Збройних Сил України як мобільні резерви та підрозділи з важким озброєнням та авіацією (вертольоти, вогнева підтримка) мають перебувати в другому ешелоні, щоб у разі ескалації конфлікту, вони були спроможні надати необхідну збройну підтримку прикордонним підрозділам та Національній гвардії. Та найголовнішим завданням органів охорони державного кордону в процесі забезпечення прикордонної безпеки під час збройного конфлікту є формування ефективного балансу між військовими та невійськовими формами і способами боротьби [17]. За умов відсутності останнього, ймовірність ескалації та затягування збройного конфлікту є досить високою.

Висновки та напрями подальших досліджень. Теоретико-методологічний аналіз сутності сучасних збройних конфліктів продемонстрував недостатню наукову оцінку цього явища, особливо в контексті зміни його характеру, суб’єктів в умовах глобалізаційних процесів. Державна прикордонна служба України, ключовим завданням якої є забезпечення національної безпеки держави на державному кордоні опинилася перед новими викликами, пов’язаними з російською агресією, анексією АР Крим тощо. Ці події засвідчили нагальну потребу в доопрацюванні механізмів захисту державного кордону та оцінюванні спроможностей підрозділів прикордонних загонів виконувати свої завдання. Досвід, який отримала ДПС України на початку та під час розгортання АТО/ООС є на сьогодні тим базисом, який варто використовувати для формування моделі

реагування та захисту державного кордону в умовах збройного конфлікту.

Володіючи знаннями про історичні детермінанти виникнення, природи та динаміки сучасних збройних конфліктів, можна спрогнозувати ймовірність їх виникнення у майбутньому та потенційні осередки їх розгортання. Водночас, зважаючи на швидкоплинність геополітичної ситуації, потребують надалі більш детального вивчення вплив ключових та другорядних міжнародних акторів на розвиток збройного конфліктного протистояння, а також проблеми терористичних угруповань та найманства (діяльність приватних військових компаній) як складових сучасних збройних конфліктів. Окремих наукових досліджень потребують питання дій, спроможностей і механізмів вирішення збройних конфліктів прикордонними підрозділами Державної прикордонної служби України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Руснак І. С. Підсумки та перспективи оборонного будівництва України в контексті реалізації воєнної політики держави. *Стратегічні пріоритети*. 2015. № 4. С. 35–44.
2. Трембовецький О. Г., Лазоренко О. В. Аналіз умов виникнення регіональних збройних конфліктів та завдання прикордонного відомства у разі їх виникнення. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки*. 2015. № 4. С. 248–261.
3. Фаріон О. Б. Методика оцінки ефективності системи інформаційного забезпечення відділу прикордонної служби типу «В». *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2009. № 49. С. 97–115.
4. Івашков Ю. Б. Модель дій сил і засобів Державної прикордонної служби України в період ускладнення воєнно-політичної обстановки та загрозливий період. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. Київ, 2017. № 2 (60). С. 116–120.
5. Леонов В. В., Ворочич Б. О., Сівоха І. М. Війни ХХІ століття: технології “гібридної війни”. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. Київ, 2015. № 1 (53). С. 24–30.
6. Фролов В. С., Саганюк Ф. В., Лобко М. М. Деякі підходи щодо стратегії протистояння та протидії агресору. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. Київ, 2017. № 1 (59). С. 5–11.
7. Фролов В. С., Саганюк Ф. В. Стратегія переходу в умовах гібридної війни до нового формату стратегічного керівництва сектором безпеки і оборони України. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. Київ, 2017. № 2 (60). С. 6–12.
8. Назаренко В. О., Серватюк В. М., Ставицький О. М. Теорія і практика організації та здійснення прикордонного контролю (у контексті забезпечення національної безпеки України в прикордонній сфері) : монографія. Хмельницький : НАДПСУ, 2013. 360 с.
9. Городнов В. П., Литвин М. М., Іщенко Д. В., Кириленко В. А. Теоретичні основи інформаційно-аналітичного забезпечення процесів охорони державного кордону (у контексті завдань національної безпеки України в прикордонній сфері) : монографія. Хмельницький : НАДПС України, 2009. 473 с.
10. Нікітін А. А. Збройний конфлікт як вид воєнного конфлікту. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2018. Вип. 2. С. 52–59.
11. Bratko A., Zaharchuk D., Zolka V. Hybrid warfare – a threat to the national security of the state. *Revista de Estudios en Seguridad Internacional*. 2021. 7, 1. P. 147–160. URL: <http://dx.doi.org/10.18847/1.13.10> (дата звернення: 02.08.2021).
12. Гутнін Е. А. Гібридна війна як технологія зовнішнього впливу (на прикладі анексії Криму). *Грані*. 2020. Вип. 20. С. 13–19.
13. Суботін В. О., Ананьїн О. В. Забезпечення прикордонної безпеки України в умовах збройного конфлікту. *Наука і оборона*. 2014. № 4. С. 30–36.
14. Цевельов О. Є. Державне реагування на загрози національній безпеці у сфері безпеки державного кордону України : дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.05 / Хмельницький університет управління та права. Хмельницький, 2017. 330 с.
15. Torichnyi V., Biletska T., Rybshchun O., Kupriyenko D., Ivashkov Y., Bratko A. Information and propaganda component of the Russian Federation hybrid aggression: conclusions for developed democratic countries on the experience of Ukraine. *TRAMES*. 2021. Vol. 25 (75/70), № 3. P. 355–368.
16. Луцишин Г. Особливості сучасних збройних конфліктів в умовах глобалізації. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2014. Вип. 26. С. 128–133.
17. Братко А. В., Мисик А. Б. Роль Державної прикордонної служби України в системі воєнної безпеки в умовах гібридної війни. *Честь і закон*. 2021. № 1 (76). С. 5–10.

Armed conflicts as a destabilizing factor for the state border guard service of Ukraine**Annotation**

The authors analyze the nature, essence and characteristics of contemporary armed conflicts and identify the main tasks of the State Border Guard Service of Ukraine if the armed conflicts arise or escalate. It was found, that the frontier zone of the bordering countries and the small individual localities considering their affiliation are the areas of potential armed conflicts. The author emphasizes that the range of potential participants of armed conflicts has been significantly increased in recent times. In addition to the states, oppositional groups also become the actors in conflict. Given that reconciliation with these groups may not be possible, conflict resolution could be only after their annihilation. The author analyzes the emerging challenges and threats to Ukraine's national securities in general and in particular in the sphere of border security control.

The author claims that in terms of tactical and operational activities, the action of the border detachments in situations of armed conflict has its own specificity. It is characterized by the combination of military and non-military forms of confrontation, establishment of the temporary non-staff groups that involve security forces, including law enforcement agencies, in order to resolve the conflict. Author also stresses that the main tasks of border guard detachments are ensuring inviolability of state borders and preventing illegal cross-border movements with the traditional operational methods, and, if the conflict is developing, border guards may do a number of additional missions.

The author concludes that one of the most difficult tasks of border guard detachments in armed conflict is the establishment of unified information communication system between the independent border guard detachments and the subsidiary groups in different areas of the border, the coordination of common efforts, and consultation with the local administration regarding compliance with the martial law.

Keywords: armed conflict; regional armed conflict; hybrid warfare; national security; the State Border Guard Service of Ukraine; border guard detachment.